

izhaja vsaki torek in soboto. Ako pade na ta dneva praznik, dan poprej.

Uredništvo

se nahaja v „Narodni Tiskarni“, ulica Vetturini št. 9, kamor je naslavljati pisma.

Nefrankirana pisma

se ne sprejemajo, enako se ne uvažujejo pisma brez podpisa.

Rokopisi

dopisov se ne vračajo.

GORICA

TELEFON št. 201.

stane na leto 10 K, za pol leta 5 K, za četrt leta 2-50.

Upravištvo

se nahaja v „Narodni Tiskarni“ ulica Vetturini št. 9.

Za oglase

se plačuje od četverstolpne peti vrste po 14 vin., za večkratni natis primeren popust.

Posamezne številke

stanejo 8 vin. in se prodajajo v raznih goriških trafikah.

St. 76.

V Gorici, v soboto dne 27. septembra 1913.

Leto XIV.

Muke avstrijskih Lahov.

Menda je pač ni narodnostne manjšine v kakšni državi, ki bi imela take ugodnosti, kakor jih imajo laški podaniki pri nas. Ze davno pred nesrečnimi laškimi vojskami so uživali pri nas velikanke ugodnosti, potem pa se boji. Med tem ko so si n. pr. Slovani komaj in komaj priborili košček pravice, so imeli Lahji že vsega v izobilju. Po celem Goriškem, po celi Istri in po celi Dalmaciji so oni gospodovali nad Hrvati in Slovenci in njih jezik je bil uradni jezik pri oblastih deželne in drža ne uprave. Tu se je seveda nekoliko spremenilo, a še vedno ne dovolj. Še vedno ne odgovarja število in moč slovenskih ali hrvaških uradnikov števila hrvaškega ali slovenskega naroda, ki todi prebiva. No, vsaj deloma je vendar razbita ona umetna laška mreža, ki je visela nad slovanskim prebivalci, katere so Lahji kar brezobzirno steli za Lahe, da so izkazali večje število »svojih« ljudi, ki jih v resnici ni bilo. Statistike zadnjih let pa so dognale vendar, da so Lahji razmeroma prav šibki na Goriškem in Tržaškem, v Dalmaciji pa jih je komaj par odstotkov v primeri s Hrvati. O tisti laški nadmoči torej pravzaprav ni mogoče nikjer več govoriti, ker če je, je umetna in po večini je to zakrivila ravno naša vlada, ki je šla na roko Italjanom proti Slovanom, a si tem ni koristila, kakor so pokazali odnevi znane tržaške atere.

Na najširši podlagi razpravlja te dni o »krivicih«, ki se godijo avstrijskim Lahom laški list »Corriere della sera« v Milanu. Ta list je prinesel ravno te dni daljšo serijo člankov izpod peresa znamenega časnikarja Barzinija pod naslovom »Le condizioni degli italiani in Austria«. Ti članki so od prve do zadnje vrste pisani s tistim čudnim laškim navdušenjem, ki tako rado izgubi trdna tla pod sabo in potem opleta okoli po zraku ne vede, kaj prav zaprav hoče. Objektivne resnosti tedaj od takih in podobnih izvajanj ni pričakovati, a kljub temu dosežejo pri laškem ljud-

stvu svoj vspeh, kajti Italjan je občutna in vroča natura in ne vpraša dosti, ali je res ali ne. Ker imajo tedaj take pisarije posebno na širše mase jako velik vpliv, je treba, da jih tudi pri nas omejujemo, da vsaj vemo, na kakšnih »trdnih« dokazih slonijo laške trditve. Ta gospod Barzini vidi vse črno, vse nesrečno. Ubogi Lahji so taki revčki, da se Bog vsmili. Nikdo jim ne pomaga, vse jih zatira. Godi se jim prav gotovo hujše kot grešnikom v peklju. Dunajska vlada sploh ne dela po mnenju gospoda Barzinija nič drugega kot kake stroje in natezalnice za te nesrečne Lahe. Vse prav vse urade je poslovanila in med trdnimi Italjani so nastavljeni sami slovenski uradniki kot nekaki biriči centralne dunajske uprave. Čelo laška imena po Istri in drugod hočejo poslovaniti in par priinikov je baje nekje zapisanih s slovenskim pravopisom. Najhujši element je pa tržaška policija. Ta pa kar kosi in reže vse kar je laškega in nikdo ji ne stavi nikakih mej. V takih razmerah seveda ni mogoče, da bi ubogo italjanstvo uspevalo še dalje in kmalu ga čaka smrtna ura. »Divja« slovanska plemena bodo potem plemila in ropala po onih krajih, kjer so hodili svoj čas stari rimski vojščaki s furlanskimi oklji na klasičnih nogah.

Nočemo slediti vsepovedi tema zgovornemu Lahju, kajti domišljija navadnega človeka, ki povrh še ne pozna življenje v naših krajih iz lastne skušnje, ni tako plodovita, da bi si lahko pričarala pred oči vse ono, kar ti članki govorijo. Z eno besedo bi rekli: Lahov v naših krajih v par letih več ne bo; »tujen«, slovansko pleme bo zatrla te plemenite sinove, potomce starih rimskih cesarjev. Te laške pisarije pa kažejo vendar ono veliko oholost in nadutost, ki se je naselila tudi že po nekaterih laških glavah. Ker se tem ljudem ni od davnih dni nikoli nič zgodilo, so postali čuda objestni in zdi se jim, da se jim tudi sedaj ne sme nič zgoditi. Toda kar se godi, to je čisto naraven proces in nobena laška moč ga ne bo vtegnila preprečiti za trajno. Njih umetna moč in

oblast se grudi in pada na kup, slovanska hiša pa raste trdno in solidno po koncu. Mi nismo bili razvajeni kot Lahji, kar imamo smo si morali priboriti. Od vseh strani so prežali nasprotniki na nas, a nas niso mogli streti in spraviti strani. Lepo organično se razvijamo naprej in ravno to laško in tudi nemško čivkanje nam kaže, da smo trdni. Najbolj pa vidi sedaj naša vlada, koliko je dosegla s tem večnim prizanašanjem in oboževanjem laške gospode. Sedaj očitajo Lahji isti vladi, da jih zatira in davi, da jih hoče za vedno končati. Pisane laških listov povodom znanih tržaških odlokov je tako značilno in poučno, da mora vsakomur odpreti oči. — Kdor še sedaj ne vidi prave poti glede naše domače in deloma tudi zunanje politike, temu pač ni več pomoči. Kdor pa ima bistro oko, ta bo znal iz danih razmer razviti tudi pravilno obliko za svoje nadaljne politične korake.

Glasovi iz Srbije.

Po zaključku balkanskih bojev in pogajanj zavzema med balkanskimi državami Srbija pač najugodnejše stališče. Na bojnem polju in tudi pri diplomatični mizi so Srbi pokazali, da nekaj znajo in da niso kakšni manj uredni ljudje, kakor so to pisali o njih že od nekdanjih nemških listi. Zgodilo se je, kakor je znano, ravno proti pričakovanju nemških politikov, ki so računili, da bodo Bolgari prednjačili na Balkanu, Srbi da bodo pa tepeni do sile.

Ta zaključek balkanske vojske, kakor ga imamo sedaj pred seboj, je tudi pri naših diplomatih vzbudil veliko začudenje in presenečenje, ker na to ni bil nikdo pripravljen, da bodo Srbi zmaga-li, ker je bilo že prej »sklenjeno«, da zmagajo Bolgari. Zato pa smo kar naenkrat stali že pred izvršenim dejstvom, ne da bi bil kdo prej niti mislil nato. Pravilno pa to na noben način ni bilo, kajti računiti je treba na vse mogoče razpletke, bodisi da so ugodni, bodisi da ne. Naši diplomate so se pa bili že vsi zamislili in zaverili v to, kar se je

zdelo njim ugodno in tako jih je zadelo dejstvo o srbski zmagi zelo nepričakovano.

Ako bi bila Srbija tam doli konec Afrike, bi bilo za nas seveda precej vseeno, ali se obstoja ali ne, toda Srbija je naša obmejna država, je naš edini večji eksportni trg in je tudi za nas Slovane dosti bližje kot pa Perzija in Sirija v Mali Aziji, karor silijo nekateri bolj »prebrisani« diplomate.

Da naša politika proti Srbiji z ozirom na njeno važnost ni bila skoro nikoli dovolj resna in premišljena, to pri-znajo danes skoro vsi naši politični krogi, toda nekateri zvrčajo krivdo na Srbe, namesto da bi jo iskali kje drugje. Da pri Srbih ni nikoli manjkalo pametnih in solidnih politikov, ki so poznali položaj do konca, to je gotovo. Ravno zadnje dni se je oglašil tam doli tak mož, profesor Perić, ki zastopa Avstriji prijazno politiko in hoče na podlagi medsebojnega sporazuma doseči trajne ugodne odnose med obema državama. Da tudi za Srbijo to ne bi bilo slabo, to se razume, a vprašanje je, kako razširjena je ta misel med ljudstvom. — Nam se zdi to le bolj poskus in profesor Perić bržkone ne bo imel za seboj toliko občinstva, kakor to mislijo naši nemški listi, ki poročajo, da ima Perićeva ideja p o v s o d i svoje pristaše. Ta trditev se nam zdi precej prisiljena, ako pomislimo, kako razburkane so bile razmere še pred kratkim. Nam se zdi ta glas iz Srbije le bolj pobožna želja nekaterih nemških političnih krogov, ki hočejo sedaj pod pritiskom cele naše javnosti pokazati, da vendar nismo še toliko zavozili na Srbskem kot se pripoveduje. Ako pomislimo, da se je v zadnjem letu od naše strani Srbe prav sistematično odbijalo, potem je težko misliti, da bi se bilo sedaj kar naenkrat porodilo v Srbiji tako prijateljstvo proti nam. V interesu naših trgovskih odnosov bi seveda bilo, a drugi momenti so, ki nas silijo, da dvomimo o resničnosti teh dejstev.

Ravno te dni smo namreč slišali še drug glas iz srbskih krogov, ki zveni ne-

Nehvaležni otroci.

(Konec.)

Druga jutro ob šesti mi je pričakoval Bernik svoja sinova. Ker je bila tega dne mestna seja, je nosil obleko svetovalca; ali na steni je visel mesarski pičič; lepo mesarsko orodje in palice so bile na steni in v koti je bila omara s knjigami. Pa niso bile take, kakoršne so večinoma zdaj. Največ jih je imelo lesene platnice, oblečene so bile v svinjsko usnje; in kdor bi jih hotel dejati v žep, bi bil moral imeti malo večjo suk-njo, kot jo nosijo dandanes.

Dolgo je moral čakati sinova; na-pослед sta vendar došla. Bila sta videti skoro kot uboga grešnika; hotela sta gledati uporno, pa imela sta »mačka« — na telesu in na duhu. Tedaj človek ne zre dolgo uporno, vedno mu spet upade srce in ne more se ubraniti »usahlega« (revnega) obraza.

Oče Štefan je stal velik in mogočen pred njima; in tak bi bil vsakega navdal s spoštovanjem. Videlo se mu je, da ni le mesar, tudi ne samo svetovalec, ampak — mož; in čutil je, da je mož. In tedaj sta čutila tudi sinova, da stojita kot malopridneža pred možem in skoro tresla sta se. Oče pa se ni mogel ubraniti solz, ko in je videl tako

pred seboj; ali zatajeval se je, da ga ni prevzel ne srd, ne mehkoba. Naposled jima reče:

»Včeraj sem videl in slišal, kar se mi je že davno pozdevalo; zdaj vem, kaj mislita in kaj uganjata. Z materio imava vzrok, da si oči izjočeva, ali da vaju zavrževa. Saj vesta, kako dobro mislita z nama; kam pa vaju privede vajino življenje, tega seve ne vesta, ali to véva midva. Živela bosta življenj, ki ga ljudje preklinjajo in ga Bog obsoja. Kajti tak, ki očetni in materio smrt vošči, pač nima človeškega srca in nima strahu božjega. Ali še živiva in premoženje je najino in lahko bi povrnila enako za enako, in poskrbela, da ne pride v vajine roke; kakor sva ga namreč pridobila, tako ga lahko tudi porabiva. Za enkrat pa tega še ne stori-va; to pa hočeva poskrbeti, da najino premoženje ne pride v take roke, kot so vajine sedaj!«

»Jaz sem mesar in sem hodil le malo v šolo; ali marsikak večer sem porabil za berilo (vidva pa sta stala v šolah toliko, da je kar greh, pa nista še vzela knjige v roke, odkar sta prišla iz šol; zvečer gresta rajši drugam). V oni debeli knjigi tam sem bral nekoč o vitezu, ki je obogatel po svoji hrabrosti in je bil spoštovan v vsej deželi. Nad bre-

gom je sezidal grad, kakoršnegani bilo v deželi; trden je bil tako, da ga ni mogel nihče premagati. Imel je dva sina, in ta sta se veselila očetove smrti in sta se posvetovala, kako bosta potem inenitne živela in ropala po deželi in pri sosedih iz svojega varnega gradu. Ko oče to izve, ja pokliče pred se in dé: »Ljuba sinova, to hišo sem sezidal svoji družini v tolažbo in vsej deželi v korist. Ker pa zdaj poznam vajino namero, nočem, da bi bila od tu dežela oškodovana in ne, da bom jaz kriv te deželne škode.« In prisilil je oba dečka, da sta morala zažgati grad; in zgorel je, da ni mogel nihče stanovati v njem.»

»Včeraj na povratku mi je prišla ta zgodba na um, in dasi nisem vitez in nisem sezidal gradu, spoznal sem vendar resnico v tej zgodbi: naj starši tega, kar so si pridobili z blagoslovom božjem, ne zapustijo otrokom v pre-kletstvo, ampak naj rajši to uničijo. In podobno bodeva storila z materjo. Najprej porabiva to po svoji volji in potem poskrbiva, da v vajinih rokah ne bo v prekletstvo.«

»Ali predno storiva kot oni vitez, hočeva poskusiti: da vaju zboljšava z božjo pomočjo in očistiva vajine roke s primernim zdravljenjem

»Če to lečenje voljno vzprejmeta in dobro prestaneta, prav! potem bosta spet najina dobra in ljuba otroka in tedaj bosta pač tudi najin spomin ohranila v časti. — Če pa ne, tudi dobro! — zagotovita si pa sama svoj spomin; a tako, da ne bosta mogla nič zraven. Premislita: v treh dnevih hočem odgovora.

»Ali tega ne pozabita, če ima Štefan Bernik enkrat odprte oči, potem ni več slep; in kdor ga je enkrat osleparil, ga ne bo več; in kar je enkrat sklenil, tega ne prelomi. Poskusila bosta, da sem Štefan Bernik, in to ne le v mesnici, ali svetovalnici, nego tudi proti takima dečakoma, ki nista nič in ne moreta nič, ki si ne moreta zdaj zaslužiti niti za teden dni kruha. — Idita, v treh dneh pa odgovor; in kar porečem tedaj, to bo držalo!«

Za tri dni sta odgovorila boječe in zdihujé: da vzprejmeta »zdravljenje«. In začelo se je trdo lečenje, in bilo je — uspešno. In zdaj Bernikova lahko z veseljem zatisneta svoje oči. Saj vesta, da sta sinova spet dobra in da bosta častila njihov spomin in bosta v blagoslovu podedovala, kar sta pridobila onadva z blagoslovom.

koliko drugače. Bivši srbski ministerski predsednik dr. Georgevič je namreč napisal malo knjižico z naslovom: »Kam greš, Avstrija?« Ta knjižica vsebuje toliko podatkov in dejstev, ki ne govorijo ravno ugodno za naše diplomate, da prekrši vse ugodne glasove, ki so prišli v zadnjem času iz Srbije. Pisec pravi, da je bila že od nekdaj edina želja srbskega ljudstva, da bi politično spadalo k Avstriji. Stari oče sedanjega srbskega kralja, znani Črni Juri, je pri nastopu svoje vlade naznanil to željo tedanjima avstrijskima ministroma Colloredo in Cobenzl in je tudi izjavil, da je že vse pripravljeno, da sprejme avstrijski cesar Belgrad, Smederovo in Šabac v svojo last. Srbi so takrat želeli, da se popolnoma priklonijo Avstriji in da pride kak cesarski princ za namestnika tja doli. Toda naši ministri so takrat ovdili Srbe turškemu sultanu, namesto da bi jih bili vzeli v svojo oblast. Takih epizod je bilo v času srbskega prebujanja precej dosti in vse so končale na enak način: naši ministri so odklanjali srbskoljudstvo in njegove ponudbe, zato da se niso zamerili — prijatelju Turku.

Danes, ko se stvari ne dajo več popraviti, pač vidimo, da je naša zunanja politika bila že v prejšnjem stoletju večkrat napačna. Nikdo od naših takratnih zunanjih ministrov ni uvidel pomena srbskih dežel za balkansko vprašanje. Danes bi lahko mi gospodovali ob Egejskem morju, ako bi bili poslušali glasove, ki so svetovali velikopotezno politiko na slovanskem jugu. Tako nam pa ni ostalo drugega kot majhna trgovinska pogodba, ki jo nameravamo te dni skleniti s srbsko državo. In še tu nismo mi gospodarji, ampak pretkani srbski minister Pasić, ki prav dobro ve, kako trdno stoji on in koliko lahko zahteva.

Dopisi.

Z Goriškega. Dne 5. avgusta t. l. vršil se je v Gorici ustanovni občni zbor društva obč. uradnikov in nameščencev na Goriškem.

Po 2¹/₂ letnem trudapolnem delu se je vendar enkrat ustanovilo to za obč. tajnike in nameščence prepotrebno društvo, ki ima namen organizirati vse obč. oslužbence v eno skupino in delati na to, da se njih ugled poveča in zboljšajo njih gmotne razmere. Danes so v naši deželi pri županstvih nameščeni obč. uslužbenci jako na slabem stališču, brez stalnosti v službi, odvisni le strankarski volji in milosti. Glavna naloga društva bode; da si obč. uslužbenci izvojujejo stalnost v službi, kakor tudi da se ustanovijo poučni tečaji za svojo obrazbo, kar bode v blagor njim samim in vsem občinam v naši deželi. Kako mora obč. oslužbenec, ki je nameščen le začasno, izvrševati z veseljem svojo službo, ker mu ni zagotovljena nobena bodočnost, vsled tega je večina obč. uradov tako zanemarjenih; ako pride večak v tak, urad se mora ustrašiti in zbežati.

Pri več županstvih komaj da vidiš opravični zapisnik in še ta ni vezan, in tudi ne sešit, temuč v letajočih listinah. Kaj je pa z obč. knjigovodstvom? Tega se sploh ne pozna, izvzemši nekaterih občin. Tu pa tam si kak župan vodi blagajniško knjigo (štraco) iz katere sestavlja obč. tajnik konec leta letni račun, na več krajih še tega ne, se račun sestavlja na pamet, zapišejo se dohodki in stroški, kakor jih narekuje župan, kar se spominja, da je prejel in izdal. Potem ni čuda, da pride vsled takega knjigovodstva dotični župan po dokončani dobi županovanja v zagato in velikokrat v občutno škodo, ker novo izvoljeno starešinstvo, da pregledati po dežel. računarju vse račune njegovega županovanja. (Kar je že popolnoma v navadi).

Konečno sledi iz tega celo pravda, katero tudi župan izgubi, ker si sam sebi ne verjame, da ima občini plačati, kar je sam nakazal. Temu krivo je le, slabo obč. knjigovodstvo intudi to, ker si ne

drži župan obč. denarja popolnoma ločenega od svojega. Kjer se vleče doba županovanja 10 in več let, ni mogoče vsled zastarelosti natančno pregledati računov, in tam ima občina ogromno škodo.

Največje zlo in poguba v gospodarskem oziru je občinam, kjer ne pozna obč. tajnik novega domovinskega zakona. Koliko domovincev v vsaki občini naše dežele, biva izven svoje domovne občine v drugih naših državah in deželah, ne samo skozi 10 let in več prostovoljno in nepretrgano, temuč celo od svojega rojstva dalje 30 do 50 let starosti. Kjer biva, se je rodil, tam je preživel že srednjo starost in pustil tam vse svoje mlade moči, ves svoj zaslužek in konečno tudi zdravje. Konec vsega tega je, da ga mora v bolnišnici vzdrževati njegova domovna občina, ki ga najbrž še ne pozna. Ali ni to neopravičeno? Res da pri več občinah je temu krivo starešinstvo samo, ker ne da sposobnemu tajniku potreben čas in denar na razpolago, da bi zamogel to preiskati in ugotoviti.

Duša telega obč. poslovanja je vendar in vedno le dober obč. tajnik. Kjer ima občina dobrega in veččega obč. tajnika, tam je lahko vesel župan, ker gotovo mirno in brez skrbi spi in toliko več pa dotična občina, ker ima žnjim zagotovljene največje gospodarske koristi. To bi morala državna in deželna uprava že zdavno priznati. Dosedaj so to priznali s potrditvijo novih občinskih redov, deželni zbori: Bukovinski, Češki, Dalmatinski, Istrski in Predaleški. Trdno upamo, da bode temu gotovo sledil tudi naš novi deželni zbor.

Odbor.

Iz Sovodenj. Ker se vsestransko poprašuje, kedaj se bodo vršile občinske volitve smo pooblaščen od pristojne strani izjaviti, da se novosestavljeni volilni imeniki nahajajo pri goriškem c. kr. okr. glavarstvu že od avgusta. Dokler se volilni imeniki od strani c. kr. okr. glavarstva ne rešijo, kar se bo — upamo — v kratkem zgodilo, se le-ti ne morejo razpoložiti volilcem na vpogled. Upraviteljstvo občine bo kmalu potem razpisalo volitve. Toliko v pojasnilo, da bi se ne mislilo, da se nalašč zavlačujejo nove občinske volitve.

Iz Bovca. Tukajšnji vojaški novinci so priredili v nedeljo — dne 21. t. m., veselico za odhodnico v gostilni »Eksel«. Čisti dobiček v znesku 45 K so darovali podpisanemu društvu katerega člani so za kar se jim podpisano društvo najtopleje zahvaljuje.

Prostovoljno gasilno društvo v Bovcu.

Politični pregled.

Ministerski svet.

Včeraj se je na Dunaju vršil ministerski svet, ki se je bavil s političnim položajem in s pripravami za jesensko zasedanje parlamenta. Zlasti se je razpravljalo o razmerah na Češkem in v Galiciji ter o vojaških zahtevah. V političnih krogih so mnenja, da hoče vlada zavlačevati delovanje drž. zbora, vsled česar so prorokovanja glede zmožnosti delovanja precej slaba.

Nove vojaške zahteve.

Vojna uprava zahteva zvišanje rekrutnega kontingenta za 40.000 mož ter obsežno reorganizacijo artiljerije, zlasti pa trdnjavske artiljerije. Vprašanje finančnega kritja naj se po nazorih vojaških krogov reši tako, da se vzamejo potrebne tozadevne svote brez kreditnih operacij iz blagajniških preostankov. — Glede vojaškega proračuna, ki bo predložen delegacijam, se zatrjuje, da bo obsegal za prvo polletje 1914 prilično 250 milijonov stroškov za armado, torej 25 milijonov več nego lani in 38—40 milijonov za mornarico; poleg tega pa pridejo še nove izredne zahteve za zgradbo ladij, ker je dosedanji tozadevni izredni kredit v znesku 312 milijonov že izčrpan. Delegacijam bodo predloženi

tudi mobilizačni računi, ki znašajo okoli 600 milijonov kron.

Kranjski deželni zbor.

V sredo se je sešel v Ljubljani kranjski deželni zbor. Deželni glavar dr. Iv. Šusteršič je otvoril sejo ob 11. uri popoldne. V svojem govoru se je spominjal umrlega poslanca Vilfana. Stavljenih je bilo od ene in druge stranke več nujnih predlogov in interpelacij. Spopolnjeni so bili nekateri odseki. Za dež. odbornika iz volilne skupine mest in trgov je bil izvoljen dr. Karol Triller, nakar je bila seja zaključena in napovedana druga seja ob 4. uri pop. Ta seja pa je bila nenavadno burna. Poslanci ene in druge stranke obšipali so se z najrazličnejšimi psovskami ter si očitali razne nelepe reči. Povod tem prizorom je dala razprava o predlogih, zadevajočih deželno garancijo za posojila ljudske posojilnice ter električne centrale ob Završnici. Napredni poslanci so zahtevali revizijo vseh teh zadev. Poslanci S. L. S. pa so se temu upirali. Višek razburjenja pa je nastal, ko je dež. odbornik dr. Lampe Pavšlarju, od katerega je dežela kupila vodne sile, očital nekako krivo prisego ter dostavil, da je Pavšlar s takim činom napravil izpit za vstop v liberalno stranko. Prihodnja seja v torek.

Štajerski deželni zbor.

Po dolgih razgovorih in pogajanjih je kakor kaže prišlo na Štajerskem konečno vsaj za kratko dobo do sporazuma. Dr. Korošec je izjavil, da slovenski klub ne bo obstruiral, ako se skliče deželni zbor tekom prihodnjih tednov na kratko le pordnevno zasedanje. Tako bi bilo vsaj za silo rešeno vprašanje štajerskega deželnega zbora, katerega nadaljna bodočnost je pa jako kočljiva.

Češko-nemška pogajanja

začno zopet tam, kjer so že stokrat začela. Da bi bilo sedaj kaj več vspela, o tem seveda ni mogoče govoriti, kajti razmere se niso drugače spremenile prav nič, le osebe ministrov so druge. Notranji minister baron Heinold in ministerski predsednik grof Stürgkh sta sedaj oba na delu, da bi vsaj toliko ublažila uporne duhove, da se bo lahko nemoteno vršilo zborovanje državnega zbora. Ali se jima posreči, to je drugo vprašanje.

Iz Galicije

prihajajo le nerazveseljivi glasovi. Kakor je že znano, je dežela v velikih stiskah radi zadnjih povodenj in rabi tedaj takoj 270 milijonov kron, da se izogne polomu. Namestnik vitez Korytowski je te dni na Dunaju, da se tozadevno pogaja z grofom Stürgkhom. Gališki deželni zbor bo morda sklican tekom oktobra, a se bo posvetil le novi volilni reformi. Doba zasedanje bo prav kratka.

Grof Tisza o položaju.

Grof Tisza se je pred kratkim izrazil o politiki na Ogrskem, da bode on zasledoval vedno isti cilj, kakor si ga je zastavil. Njegov namen je, koristiti narodni stvari. Kako grof Tisza razume to politiko narodnih koristi, to je znano že celemu svetu. Kar se tiče Hrvaške, pravi Tisza, da hočejo Mažari vedno živeti v najboljšem razmerju s Hrvati. Oni so vedno zato, da se uredi razmere med Hrvati in Mažari na podlagi nagodbe iz l. 1868. itd. Toda vedeti je treba, da mažarski magnatje razumejo in razlagajo člene iz omenjene nagodbe vedno le po svoje in sicer tako, da bi njim odletelo vse, Hrvatoma pa nič. V besedah hoče sedaj grof Tisza nekako popraviti krivice, ki jih dela mažarska vlada Hrvatoma v dejanju, a od samih besed Hrvati ne bodo debeli.

Laška diplomacija in odloki tržaškega namestništva.

Diplomatični seniorski svet konzulte v zadevi tržaških odlokov je sklican 10. oktobra.

Dogodki na Balkanu.

Srbski uradni krogi smatrajo vsled neprestanih vpadov Albancev v Srbijo

položaj za jako resnega. Srbija bi bila prisiljena k ostri akciji proti Albaniji. Toda Albanija je sedaj v rokah velesile napraviti konec. Ker se pa doslej velesile niso mnogo brigale za ustvaritev mirnih odnošajev, je Srbija v posebni noti naznanila velesilam, da bo primorana sama in bodi tudi na albanskein ozemlju potlačiti četaško ustajo. Velesile so vzele noto na znanje, a svarijo Srbijo pred ostrejšimi sredstvi, ker bi se lahko mednarodni politični položaj za mnogo otežkočil. To so nasvetovale baje Avstrija, Italija in tudi Anglija in Nemčija.

Kar se tiče operacij Albancev, se poroča, da so prodrli v treh kolonah in v treh smereh. Po zavzetju Dibre so takoj pričeli prodirati proti Strugi, Kičevu in Djakovici. Čez 6000 Albancev je prodrlo v ozemlje Črnega Drina. Na teh pohodih izvršujejo strašna grozodejstva, tako da beži prebivalstvo vse prestrašeno pred njimi. Pri Prizrenu je prišlo do večjih spopadov s srbskimi četami, ki so se pa morale umakniti Albanski napad na Prizren pa so Srbi odbili. — Albanci so baje zavzeli že Djakovico. Poročila so še netočna in nepotrjena. Splošno se govori da stoji mo pred »tretjo« balkansko vojsko.

Francoska mornarica se udeležuje cerkvenih slavnosti.

Mornariški minister Baudin je v razgovoru s poročevalcem »Echo de Paris« odločno branil svoj odlok, da se udeležujejo francoske vojne ladje v tujih pristaniščih svečanosti na Veliki petek. Minister izvaja, da gre za spoštljivo navado, in da se zato čuvstva cerkvi ne podvržejo. Znano je, kako streže nemški cesar katoličanom v Palestini, da jih zase pridobi; ravno tako goreči so tudi Italijani. Francija, ki je za svoje krščanske kolonije toliko storila in jelahkonasvojo zgodovino na Orientu ponosna, ne sme radi predsodka in fanatizma svojega stališča na Orientu omajati.

Tombola

„Slovenskega Sirotišča“ bo prihodnjo nedeljo dne 28.

t. m. ob 5. uri popoldne

na dvorišču gostilne g. Jo-

sipa Gorjanca na Kornju

- - v Attemsovi palači. - -

Domače in razne vesti.

Imenovanja na goriških gimnazijah.

Naučni minister je imenoval za profesorje na slovenski gimnaziji v Gorici gg.: Andreja Ipavec, ki je obenem tudi začasni vodja, dr. Edvarda Dolinšek, Martina Mastnak, dr. Josipa Pavlin, in Ivana Tabaj. Dlje provizoričnega glavnega učitelja na moškem učiteljišču v Gorici g. Rudolfa Lavrenčič ter suplenta gg. Franceta Povšič in Karola Prijatelj. Na slovensko gimnazijo prideta tudi provizorični gimnazijski učitelj g. dr. Karol Pirjevec in učitelj telovadbe Rudolf Cvetko.

Za profesorje na italijanski realni gimnaziji so imenovani gg.: Emil Turus, ki je obenem začasni vodja, Josip Motz, dr. Evgen Simzig, Alojzij Comel, ki je bil dosedaj na realki v Roveretu, in Petra Bonne, ki je bil dosedaj na koprski gimnaziji. Nadalje so imenovani za profesorje suplenti gg. Josip Zanej, dr. Rudolf Pellis in dr. Josip Bresca.

Za nemško realno gimnazijo so imenovani gg.: dr. Leon Hornung, dr. Kreisel, Karol Loitlesberger, dr. Josip Mullner, Josip Pe-

schek, Alojzij Pfeiffauf, dr. Rudolf vitez Zahony, dr. Rih. Schubert vit. Scholdern, Alojzij Stockmayer, dr. Lovrenz Tretter, Franc Ksaverij Zimmermann, dr. Jurij Piatto, dr. Karol Osvald in Alojzij Fogar. Suplent na ženski gimnaziji v Inmostu g. Herman Kahr je premeščen na nemško realno gimnazijo v Gorici.

Poroka. V Sežani se je poročil minulo sredo tamošnji sodnik g. Josip Rojce doma iz Sovodenj z g. J. Amiovo iz Sežane. Bilo srečno!

Vojaske jubileje. Te dni je praznoval v Gorici dobro znani baron Albin Teuffenbach 60letnico svojega vstopa v vojaško službo. Rojen je bil jubilar 1. 1835 in l. 1853 je vstopil kot poročnik k 47 polku. Tekom let je baron Teuffenbach hitro napredoval in ko je šel leta 1897 v pokoj, je bil imenovan za feldcajmajstra. Ekselencja Teuffenbach je še čil in zdrav in se peča posebno s študijem goriške in oglejske zgodovine.

Na dunajski konservatorij je vstopila g.čna Cirila Medved, hčerka tuk. trgovca, gosp. J. Medveda, da izpopolni svoje študije v glasbi in petju. G.čna Medvedova je že znana pevka iz njenih nastopov v Gorici. Kakor se nam poroča, priglasilo se je letos 65 gojenk na dunajskem konservatoriju, med katerimi je g.čna Medvedova edina altistinja.

Goriško mesto je rešil te dni neki brezimni »učenjake«, ki je v mali 32 str. obsegajoči brošuri dokazal, da ime Gorica ni slovensko, ampak laško. Kar je ta mož v tem delcu na 32 straneh spravil skupaj, je naravnost neverjetno. Ako kdo zmore na tako malem prostoru toliko oslarij, ta tudi ni brez posebnega talenta. Brali smo na tem svetu že marsikaj, tudi jezikoslovne razprave, ki niso imele niti trohice zrna, smo že dobili v roke, toda vse presega ta goriško-laška modrost, ki tako ponižno hodi med nami meščani in mi še ne vemo za njeno ime. Naslov »prismuka« je za tako duševno revščino prav očitno še predober. Eno pa je v tej grozoviti razpravi originalno, ta možak je opustil staro hipotezo, da bi bila Gorica nastala iz Noricum, Noreia itd. Sicer se mu zdi to včasih mogoče, ker tudi na Tolminskem menjajo b in v, torej se lahko menja tudi g in n. To gre brez znanstvenih težav, a kaže sigurno, da ta laški filolog ne pozna niti znanstvenega alfabeta in ne razdelitve konsonantov. Bržkone se je pa zazdelo ta trditev temu novemu rešitelju goriškega papirnatega italijanstva preneumna in dobil je novo pot, ki pelje v laški paradiž. On modruje tako: Goriško mesto je imelo svoj čas dva kanala, kanal se pa imenuje laško »gora« torej sledi iz tega »neizpodbitno« dejstvo, da je beseda »gorica« laška, kajti ako bi bili Slovenci res dali temu kraju ime, bi bili rekli le »Gora« in ne »Gorica« kakor pravijo tudi le »Podgora« in samo »Stara gora«. Razun tega je pa za tega moža »dokazano«, da Slovenci v oni dobi niso poznali pomanjševalnih besed in bi bili torej rekli »majhna gora« ne pa »Gorica«. Taki h »d o k a z o v« pač še nismo brali; priporočamo omenjeno brošurico z naslovom »Il nome della città di Gorizia non può essere d'origine slava ecc.« vsem onim, ki se hočejo ob »resnih in znanstvenih« dokazih prav pošteno nasmejati.

Vpisovanje v stenografski tečaj v soboto 27., ponedeljek 29. od 7—8 zvečer in nedeljo 28. t. m. od 10—11 dop. v Šolskem Domu v pritlični sobi.

Izpred sodišča. Na tri dni je bil obsojen Anton Bavcon iz Črniča, ker je na goriškem dirkališču »Velodrom« ukradel precejšnjo količino sena. — Jakob Komel iz Ajševce je bil obsojen na šest dni zapora, ker je oškodoval Josipa Pettarja iz Gorice.

Prve zajce so prinesli te dni na goriški trg. Prodajajo se po 4 do 5 K.

Služba lekarn. Od 28. septembra do 5. oktobra boste imeli ponočno službo lekarni: Gliubich - Tromba.

S katoliškega shoda. Ravno kar so izšle krasne razglednice Poljakov in Poljakinj, kakor so nastopali na katoliškem shodu v Ljubljani in katere smo videli tudi v Gorici. Dobe se v trgovini kat. tisk. društva v Gosposki ulici, v trafiki Presl na Stolnem trgu in v trafiki Peter Krebelj v Kapucinski ulici v Gorici.

Umrl je v Škrbini danes popolnoma g. Josip Pipan, sin bivšega župana. Bolehal je dolgo časa. Dosegel je že 48 let. V boleznih je bil večkrat previden se sv. sakramenti. Pogreb bo jutri v nedeljo dne 28. t. m. ob 4h pop. Svetila mu večna luč. Žalujemo ostalim izrazimo naše iskreno sožalje!

Visoki gostje v Miramaru. Predvčerajšnjem sta prišla v Miramar nadvojvoda Karl Franc Jožef in njegova visoka soproga nadvojvodinja Cita s sinčkom nadvojvodom Otonom. Visoki gostje ostanejo v Miramaru kakih 14 dni.

Razpis štipendijev. Razpisujejo se tri deželni štipendiji po 600 kron, ustanovljeni od deželnega zbora s sklepom z dne 9. februarja 1910. v spomin 60-letnega vladarstva Nj. V. presv. cesarja Franca Jožefa I.

Deležiti se morejo teh ustanov dijaki, sinovi rojenega, stanujočega in pristojnega v tej grofiji, slušatelji na avstrijskem vseučilišču, na tehniki ali na višem poljedelskem zavodu, skozi vsa leta visokošolskih študij, držče se obstoječih postavnih predpisov.

Prosilci naj podajo svoje vloge deželnemu odboru do 31. oktobra 1913 in naj jim priložijo dokazila o rodu, pristojnosti, o premoženjskih razmerah dotičnih družin, o tem, da so vpisani na kakem izmed navedenih učilišč in dosežanjem napredovanju.

Razpis natečaja. Razpisuje se natečaj za jeden izpraznjen štipendij Codeli-Fahnenfeldove ustanove v znesku 210 kron, kateri se podeli dijaku goriške gimnazije, ki je sin plemenitaša poknežene grofovine Goriško-Gradiške. Prosilci imajo predložiti svoje v smislu obstoječih zakonov opremljene prošnje deželnemu odboru do 31. oktobra 1913.

Iz Štanjela nam poročajo, da je tam trgatav že pričela. Ljudje so po večini svoj vinski pridelek oziroma mošt že prodali. Lastnik hotela pri postaji, Starc, je nakupil za neko tujo tvrdko v Štanjelu in v drugih bližnjih občinah bajé 4500 hl mošta. Plačeval ga je po 30 K hektoliter.

»Splošna hranilnica« v Trstu ki se je osnovala po načelih hranilničnega regulativa z dne 2. septembra l. 1844, pri-

čne poslovati s l. oktobrom t. l. »Splošna hranilnica« v Trstu je edini slovenski zavod na Primorskem, ki je upravičen prejemati vloge, za katere se zahteva pupilarna varnost. — Uradi se nahajajo v ulici Torre Bianca št. 41. Vloge se bodo obrestovale po 4%.

Ob konja in voz je prišel v sredo kmetovalec Anton Hrovatin iz koperske okolice. Pustil je bil na trgu stare barijere v Trstu nekoliko časa svoj voz z vprego in je skočil v trgovino nekaj kupit; ko pa se je vrnil, ni bilo ne konja ne voza več.

V bedaju sta se zadušila. V kleti semenišča Grisoni v Kopru so mastili grozdje. Dva delavca sta bila vsak v enem 2 m globokem bednju, medtem pa je vrel mošt v drugih bednjih. Včeraj ponoči pa sta oba delavca našla smrt: Zadušena sta bila od izpuhtega dušika. Ponesrečenca sta bila po neprevidnosti zaprta celo noč v kleti kjer sta našla tako žalostno smrt.

Merey na Brijonih. Na Brijonskem otoku se mudi avstro-ogrski veleposlanik v Rimu Kajetan pl. Merey. Prišel je iz Ischla. Kakor je znano, se smatra Merey za Berchtoldovega naslednika.

Hrvaških in slovenskih otrok je letos vpisanih v hrvaških šolah v Pulju 1000. Bilo bi jih pa najmanj 2000, ako bi imeli zadosti primernih šolskih stavb in sob.

Kužne bolezni na Primorskem. — Kuga na gobcu in parkljih v Klancu, v Podgradu, v Materiji in v Trstu. Pasja steklina v Moščenicah. Svinjska kuga na Čresu, v Dinjanu, v Kastru, v Lovranu in v Trstu. Roža pila v Dornbergu, v Prvačini, v Renčah in v Šmarjah; razun tega v večih isterskih krajih. Kurja kolera v Jelšanah in tržiškem okraju.

Preliminarne železniške koncesije. Železniško ministerstvo je dalo ing. Walterju Conrad na Dunaju predkoncesijo za tehnična dela za železnico Opatija - Veprinac. Enako koncesijo sta dobila Anton Rocco in stavbeni svetnik Edvard Bonavia za tehnična predela za proge: 1. od tržiškega pristanišča preko Selc, Doberdob, Miren do Štandreža; 2. Zagraj - Biasol - Romans - Medea - Borgnano - Kormin; 3. Biasol - Villesse - Ruda - Perteole - Mortesins in Kavencan. Koncesije trajajo eno leto.

CENTRAL BIO nam nudi včeraj in danes zanimiv vspeled. »Otrok umobolne«, glavno delo sedanjega vspeleda, nam predstavlja materino ljubezen do svojega otroka, ki jo mati čuti, četudi se ji je otemnel um. Krasno delo! »Gaumond-časopis« nam prednaša vse zadnje novosti sveta. Jutri in v ponedeljek se bo prednašala epizoda iz nemško-francoske vojske leta 1870—71, »MAGDALENA«. Nikdo naj ne zamudi ogledati si ta film, ki bo predočeval skrajno sovraštvo, ki je vladalo med vojujočimi strankami v tej odločujoči vojski za nadvlado med Romani in Germani v Evropi.

»ŽIVEČI MRTVEC«. Leon Tolstoj, slavni ruski pisatelj, katerega dela so prestavljena v vseh civiliziranih jezikih, je spisal svoj zadnji roman »Živi mrtvec« po resničnih doživljajih. Dramatizacija tega romana se bo predstavljala v torek in naslednje dni v »Central Bio«. Mislimo, da ni treba posebnega priporočila, in da zadostuje, ako poveemo, da se je ta tragedija igrala v berlinskih gledališčih z največjimi uspehi. Morala tega romana je, da ne obstoji sreča življenja v uživanju in tratenju časa, marveč v pridnem delu. Zato je ta film pri vzgoji mladine dober pripomoček, na kar si dovolimo opozoriti slavna šolska vodstva.

Drzni vlomi. V Trziču se je izvršilo v zadnji dobi več drznih vlomov, ne da bi bila policija zasačila preveč lopov. Neke noči so neznanci vlomili pri Jakobu Benesu in so odnesli 550 kron, drugič v gostilni Paloni, potem pa zopet v vinarni Covacig, kjer jim je povsod zapadlo blizu 100 kron. Radi njih sumljivega vedenja je postala policija pozorna na 27 let starega Evgena Stocovaza iz Pirana in 20 let starega Julija Batta iz Trziča ter je oba zaprla, v nadi, da je ujeta prava tička.

Vozni red, veljaven od 1. oktobra dobe naročniki »Gorice« s prihodnjo številko. Vozni red, katerega izdaja znana manufakturna tvrdka Teod. Hribar, bo še popolnejši od zadnjega. Obsegal bo 1 tiskano polo več. Ta vozni red se je našemu občinstvu splošno priljubil in težko bi ga bilo pogrešati. Ne moremo kaj, da bi ob tej priliki ne izrekli svojo zahvalo imenovani tvrdki, ki nam redno preskrbuje ta zanimivi in prekoristni vozni red.

Tužnim srcem naznanjamo, da je naš ljubljani sin, oziroma soprog in brat

JOSIP PIPAN

danes po dolgi bolezni večkrat previden se sv. sakramenti, v 48. letu izdihnil svojo blago dušo.

Pogreb bo jutri v nedeljo dne 28. t. m. ob 4h popoldne v Škrbini.

Dragega pokojnika priporočamo v molitev.

Škrbina, dne 27. septembra 1913.

Žalujoča rodbina.

ZAKAJ NOVI PORTAL?

Radi ogromne zaloge oddajava blago po **izdatno znižani ceni** in to še pred sezono in pred selitvijo v prejšnje prostore. Ostanke prodajava pod lastno ceno. — Cene stalne (— Priporoča se Vam tvrdka **HEDŽET & KORITNIK**, začasen uhod le iz Šolske ulice št. 3

Vsem gospodinjam
toplo priporočamo

KOLINSKO CIKORIJO

edno pristni, po kakovosti nedosegljivi slovenski izdelek.

v korist
obmejnim slovincem.

Da bo mogoče z elegantnim aranžiranjem izložb vsaki čas prepričati cenj. odjemalce o najini najpopolnejši izbiri sukna volne in manufakture sploh.

